

РЕЗЮМЕ

Я. Е. Коштур. Методические особенности начального обучения плаванию умственно отсталых подростков.

В статье рассмотрены такие актуальные проблемы современного специального образования, как поиск эффективных путей и средств коррекции нарушений психофизического развития умственно отсталых подростков. Представлена методика проведения занятий по плаванию с целью коррекции психофизического развития умственно отсталых подростков.

Ключевые слова: коррекция, психофизическое развитие, умственно отсталые подростки, методика по плаванию.

SUMMARY

Y. Koshtur. Common concerns with regard to swimming training for mentally retarded teenagers.

The article looks at such topical problems of modern special education as a search for effective ways and means of correcting violations of psychophysical development of mentally retarded teenagers. Submitted by the method of lessons of swimming to correct psychophysical development of mentally retarded teenagers.

Key words: correction, psychophysical development, mentally retarded teenagers, methods of swimming.

УДК 37.091.2:379.835

Н. В. Липа

Республіканський вищий навчальний заклад
«Кримський гуманітарний університет»

СПЕЦИФІКА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ДИТЯЧОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ

У статті досліджено специфіку виховного процесу в дитячих оздоровчих таборах. Визначено специфіку виховного процесу комплексом різних чинників. Виховний процес дитячого оздоровчого табору – діяльність педагогічного колективу спрямована в короткострокових умовах організувати життєдіяльність дітей так, щоб сприяти їх фізичному і психічному оздоровленню, пізнанню дитиною самого себе, відкриттю себе і миру, людей, самореалізації, самовдосконаленню.

Ключові слова: дитячий оздоровчий табір, специфіка виховного процесу, виховання дітей.

Постановка проблеми. Морально-духовне виховання дітей та молоді є актуальною проблемою усіх часів. Державна політика в галузі виховання визначається принципами гуманістичної педагогіки, сформульованими в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Концепції ООН про права дитини, Державній програмі відпочинку та оздоровлення дітей.

Звернення уваги до проблеми виховання дітей та молоді в дитячому оздоровчому таборі обумовлено цілою низкою обставин.

По-перше, нові соціально-економічні умови суспільства призводять до зміни соціальних пріоритетів в освітній галузі суспільства, що зумовлює пошук нових шляхів розвитку, вдосконалення систем освіти, виховання та відпочинку дітей.

По-друге, можна спостерігати кризове положення розвитку організації дозвілля та відпочинку дітей. Відсутнє ресурсне забезпечення інфраструктури таборів, що впливає на зміст та форму оздоровчо-освітньої роботи. Складається тенденція реалізації потреби суспільства у зміні умов фізичного, інтелектуального, емоційного, духовного та морального розвитку особистості дитини.

По-третє, в канікулярний період батьки приділяють велику увагу відпочинку своїх дітей. Необхідно зазначити, що сьогодні популярність дитячих таборів не на високому рівні.

По-четверте, основною метою виховання є розвиток особистості дитини, засвоєння нею людських, моральних цінностей, реалізація її природного потенціалу та розвиток творчих здібностей, формування в неї активної життєвої позиції. Щоб досягти цієї мети необхідно створити сприятливі педагогічні умови для самореалізації дитини.

В умовах дитячого оздоровчого табору для дитини створюються сприятливі умови для розвитку, спілкування, діяльності. Тобто задовольняється не лише потреба повноцінного відпочинку дитини, а й творча робота педагогів сприяє самореалізації дитини, її внутрішньому вдосконаленню.

Аналіз актуальних досліджень. У витоків становлення і розвитку діяльності дитячих таборів стояли такі відомі педагоги та суспільні діячі як, Н. К. Крупська, А. В. Луначарський, А. С. Макаренко, С. Т. Шацький. В їх педагогічній спадщині ми можемо знайти принципові положення, що стосуються загальних питань організації літнього відпочинку дітей.

Теоретичні та методологічні основи діяльності позашкільних закладів представлені у працях К. А. Абульханової-Славської, В. В. Лебединського, А. В. Мудрика, Л. І. Новінової та інших.

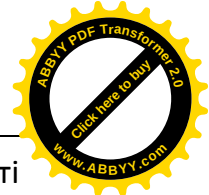
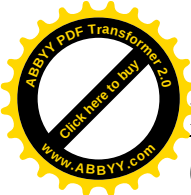
Найбільш повно життєдіяльність дитячого оздоровчого табору розкрита в дослідженнях В. Н. Антонова, Ю. В. Буранова, К. Н. Волкова, Л. С. Жданової, К. Н. Травиніна.

Витоки сучасних основ педагогіки дитячих канікул можна знайти в методиках колективної творчої діяльності (О. С. Газман, І. П. Іванов, С. Д. Поляков), творчого співробітництва (Ш. Амонашвілі, В. Матєєв, С. Соловейчик), демократичної різновікової взаємодії дітей (Л. В. Байбородова). Реалізація ідей цих авторів допомагає розкрити педагогічний потенціал, орієнтує на організацію активної життєдіяльності табору, забезпечення умов, які необхідні для розвитку дитини.

Мета статті –розкрити специфіку виховного процесу в дитячому оздоровчому таборі, висвітлити основні завдання, чинники та принципи виховного процесу в умовах дитячого оздоровчого табору.

Виклад основного матеріалу. Дитячий табір має достатньо можливостей для організації ефективного оздоровлення дітей, організації виховного процесу.

Оздоровлення включає відновлення, збереження, компенсацію здоров'я, розширення адаптаційних можливостей організму, підвищення стійкості до дії

багатообразних чинників, причому здоров'я необхідно розглядати в єдності фізичних і психічних його складових.

Основна мета виховання визначається як формування в кожної дитини світогляду, цілісного комплексу соціально значущих якостей, тобто відбувається самореалізація дитини, її внутрішнє удосконалення. Виходячи з цього, визначені такі завдання виховного процесу:

1. Формування сучасного світогляду – гуманного, етичного, духовного відношення до навколишнього світу.
2. Розвиток позитивної мотивації до навчання і творчої діяльності, сумлінності і активності у вирішенні практичних завдань.
3. Гармонійний, цілісно-орієнтований розвиток особистості дитини.
4. Зміцнення етично-психологічного потенціалу, високої культури спілкування і взаємин в колективі, розвиток прагнення до суспільно-значущої діяльності.

Отже, на перший план виходить розвиток основних базових властивостей особистості, здатних забезпечити адаптацію підростаючого покоління до сучасних умов життєдіяльності та безпосередньо впливають на формування її світогляду. До таких властивостей належать: ініціативність, відповідальність, допитливість, наполегливість, працьовитість, товариськість [2].

В умовах канікулярного відпочинку виникає принципово новий вигляд спільної (колективної) та індивідуально-творчої діяльності. Вони вимагають адекватних форм дитячих об'єднань, таких як «виїзні творчі майстерні», «конструкторське бюро» та ін.

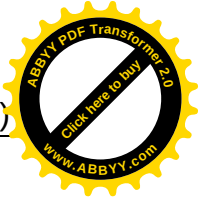
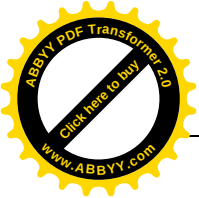
Позиція творчого підходу пропонує реалізацію активних форм пізнавальної діяльності (колективні, ігрові), де є достатньо складні види роботи такі як пошук, спостереження, конструювання, моделювання, проектування тощо.

У ході практичної реалізації цілей і завдань використовуються різні групи методів:

- метод впливу на відчуття, свідомість (емоційне зараження, наслідування, приклад, навіювання, занурення);
- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (нарада, бесіда, лекція, диспут, практичні заняття);
- методи вивчення конкретної ситуації (спостереження, аналіз, соціологічні дослідження, тестування, анкетування);
- методи прогнозування можливих виховних наслідків (моделювання, причинно-наслідковий аналіз процесів, що вивчаються).

У своїй роботі організатори канікулярного часу успішно використовують технології особисто орієнтованого підходу, «занурення в культуру», «цивільної соціальної освіти», саморозвитку.

Табір – це не механічне продовження освітнього процесу, це зовсім інше середовище, наповнене великою кількістю яскравих та соковитих фарб, емоцій, вражень.

Специфіка виховного процесу визначається комплексом різних чинників:

- типом освітньої структури, в межах діяльності якої він (процес) зароджується, оформляються або моделюється як потреба розвитку установи, збагачення виховного потенціалу, вдосконалення методики його ефективної реалізації у вирішенні конкретних освітніх завдань (наприклад, загальноосвітня школа, ліцей, гімназія, сільська або міська школа);
- роллю та місцем освітньої структури в системі безперервної освіти: дошкільної, основної, додаткової, початкової, середньої професійної освіти; державного, приватного, суспільного (школа, установа додаткової освіти, дитяча громадська організація, дитячий оздоровчо-освітній табір);
- конкретним соціальним, природним, економічним, національним, культурним середовищем, що оточує ту або іншу освітню структуру;
- особою керівника і підбором кадрів («педагогічного ядра» системи).

Виховний процес табору це, перш за все, педагогічний процес, що включає основні елементи цілеспрямованої освіти:

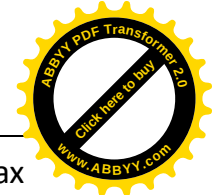
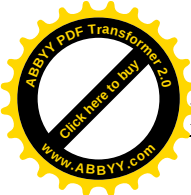
- загальна освіта: навчання, виховання, розвиток і саморозвиток дитини;
- специфічний зміст освіти (основний, додатковий, початковий, професійний);
- «особлива» освіта (склад педагогічного колективу: професійний, соціальний, віковий, національний; традиції табору, склад дітей; стаціонарний або тимчасовий наметовий і так далі); особливе соціально-природне, культурно-історичне середовище життєдіяльності співтовариства мало знайомих (а частіше зовсім незнайомих) дітей і дорослих.

Цей процес також характеризується органічним поєднанням загального (тимчасові співтовариства дітей і дорослих), специфічного (наприклад, профільні табори початкової підготовки) і одиничного – особливого (педагога, керівник, група дітей, форми організації і самоорганізації життєдіяльності) [3].

Саме створення в умовах табору – тимчасового дитячого і дорослого співтовариства (колективу) – виховної системи допомагає ефективно задіювати специфічний освітній і оздоровчий потенціал конкретного табору (природні умови, соціально-історичні об'єкти, кадри дорослих-професіоналів і так далі); забезпечити взаємодію всіх структур табору на основі загальних виховних завдань, цінностей і кінцевих результатів - позитивного впливу на кожну дитину [5].

Учасники табору повинні мати змогу найповніше задовольнити інтерес до певної галузі знань, творчості або мистецтва в поєднанні з літнім оздоровчим відпочинком серед однолітків, продемонструвати свої здібності і талант.

Однією з центральних ідей роботи табору є постійний розвиток дитини. Реалізація цієї ідеї можлива при здійсненні принципу свободи вибору, коли різнопланова, неодмінно творча діяльність зачіпає сферу відчуттів дитини і дозволяє їй усвідомити себе особистістю.

Інша ідея закладена в системному оздоровленні дітей і підлітків в умовах літнього табору, спрямованому на вирішення проблеми виховання здорової людини.

Третя ідея базується на доданні змін певного культурологічного колориту.

Четверта ідея – ідея самоорганізації, здатності проектувати і організовувати молодого людиною власне навчання, виховання, освіти.

У плануванні і логіці організації табору повинні бути закладені такі принципи:

- принцип індивідуального зростання кожного учасника;
- принцип колективної взаємодії;
- принцип самоорганізації.

Життя в дитячому оздоровчому таборі умовно можна розділити на кілька блоків:

Освітній блок. Передбачається освітній курс в умовах табору за спеціально розробленими програмами різних напрямів; а також просвітницький блок зі здорового способу життя, придбання навиків соціальної письменності.

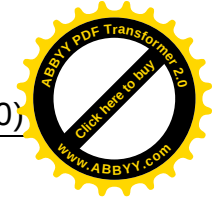
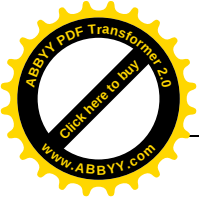
Оздоровчий блок. Організація оздоровчих форм життєдіяльності всіх учасників зміни.

Організаційний блок. Служби самоорганізації, яка включає: аналітичну, інформаційну, господарську, оформлювальну, методичну служби, службу здоров'я.

Культурний блок. Реалізація сюжетно-ролевих ігор, робота творчих об'єднань.

Специфіка виховного процесу дитячого оздоровчо-освітнього табору має бути подана в повноцінній освітній програмі або проекті (саме програмі, а не календарному плані основних заходів табору) з чітко визначеними метою, завданнями, змістом, механізмом його реалізації і фіксованими результатами (перш за все - придбаннями дитини за час перебування в таборі) в різних формах (посвідчення інструкторів, дипломи, рекомендації для шкіл, ВНЗ, грамоти, сертифікати установ за підсумками дослідницької роботи, освоєння професійних знань, умінь і так далі[4]

Висновки. Виховний процес дитячого оздоровчо-освітнього табору – не самоціль, а усвідомлена педагогічним колективом необхідність, потреба в короткострокових умовах (зміна в основному від 7 до 21 дня) організувати життєдіяльність дітей так, щоб максимально використовувати наявний освітньо-виховний потенціал навколишнього соціуму, природи, сили, що вивільняються від навчання, і здібності самих дітей в їх фізичному і психічному оздоровленні, в пізнанні дитиною себе, відкритті світу, людей, самореалізації, самовдосконаленні. Виховний процес орієнтований на дитину, його первинне співтовариство, взаємодію, відмову від участі в заходах, масовості в роботі табору. Реалізація виховного процесу – це результат і показник педагогічної майстерності колективу дорослих, його здатності прогнозування, наукового осмислення результатів педагогічної діяльності, визначення оптимальних, раціональних шляхів, методів організації освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алиева Л. В. Большая книга вожатого. Как вести за собой./ Алиева Л. В., Маленкова Л. И. – М. : Педагогическое общество России, 2004. – 608 с.
2. Выготский Л. С. Собр. соч. : [в 6 т.]. Т. 1–6./ Под ред. А. М. Матюшкина. – М. : Педагогика, 1982–1985.
3. Остапец-Свешников А. А. Педагогика и психология туристско-краеведческой деятельности учащихся / А. А. Остапец-Свешников. – М. : ЦДЮТик, 2001. – 95 с.
4. Ротштейн Л. М. Школьный туристский лагерь./ Л. М. Ротштейн. – М. : ЦДЮТур, 1993. – 26 с.
5. Сухомлинский В. А. Избранные педагогические сочинения : [в 3 т.]. Т. 1–3./ В. А. Сухомлинский. –М. : Педагогика, 1979–1981.

РЕЗЮМЕ

Н. В. Липа. Специфика воспитательного процесса в детском оздоровительном лагере.

В статье исследована специфика воспитательного процесса в детском оздоровительном лагере. Определена специфика воспитательного процесса рядом факторов. Воспитательный процесс детского оздоровительного лагеря – деятельность педагогического коллектива, направленная в короткие сроки организовать жизнедеятельность детей таким образом, чтобы способствовать их физическому и психическому оздоровлению, познанию ребенком самого себя и мира, самореализации и самосовершенствованию.

Ключевые слова: детский оздоровительный лагерь, специфика воспитательного процесса, воспитание детей.

SUMMARY

N. Lipa. Specific of educational process in child's health camp.

The child's camp has a lot of opportunities for effective rehabilitation of children, organization of educational process. The specificity of the educational process is determined by several factors. Educational process of children's health camp are the activity of teaching staff, aimed at short notice to organize the life of children in such a way as to promote their physical and mental recovery, the knowledge of the child himself and the world, self-realization and self-improvement.

Key words: the child's camp, specificity of educational process, education of children.

УДК 341.65:987:(21).7

В. В. Лопатинська

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

НАРОДНЕ ПРИРОДОЗНАВСТВО ТА ШКІЛЬНА БІОЛОГІЧНА ОСВІТА

У статті досліджено народне природознавство та шкільна біологічна освіта. У ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» поряд із вивченням зоології, ботаніки, землезнавства розроблені і введені в плани підготовки вибіркові навчальні дисципліни і спецкурси «Народна зоологія», «Етноботаніка», «Народне землезнавство», «Народне природознавство», на допомогу студентам і вчителям були видані відповідні посібники і книги.

Ключові слова: народне природознавство, ботаніка, зоологія, географія, шкільна біологічна освіта, зміст освіти.